

Коментар НРА «Рюрік» до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення вимог до емітентів цінних паперів»

Нещодавно на офіційному сайті Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) було опубліковано доопрацьований проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення вимог до емітентів цінних паперів». Проект, вперше оприлюднений Комісією у червні поточного року, був дещо змінений, проте основні положення документу збереглися.

По-перше, Проектом передбачено внесення змін до Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР щодо надання НКЦПФР повноважень зі встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів. Нагадаємо, що наприкінці минулого року НКЦПФР прийнято Рішення «Про встановлення ознак фіктивності цінних паперів та деривативів» №1942 від 22.12.2010 р.

Законопроектом встановлено, що до завдань НКЦПФР належить встановлення ознак фіктивності емітента цінних паперів або похідних (деривативів), а також надано повноваження зупиняти на термін до одного року обіг цінних паперів та похідних (деривативів) емітента, що відповідає ознакам фіктивності. У випадку неподання протягом одного року з дати зупинення обігу цінних паперів (крім акцій) та похідних (деривативів) заяви про відновлення обігу вищезазначених інструментів разом з документами, перелік яких встановлюється Комісією, та які підтверджують усунення підстав для зупинення обігу таких цінних паперів та похідних (деривативів), НКЦПФР матиме повноваження скасовувати реєстрацію цінних паперів (крім акцій) та похідних (деривативів), обіг яких зупинено у зв'язку з відповідністю їх емітента ознакам фіктивності. Що ж стосується випусків акцій, то Проектом передбачено надання Регулятору повноваження скасовувати реєстрацію випуску акцій, обіг яких зупинено у зв'язку з відповідністю їх емітента ознакам фіктивності, та одночасно подавати позов до суду про припинення акціонерного товариства, у випадку неподання протягом одного року з дати зупинення обігу акцій заяви про відновлення обігу акцій та документів, що підтверджують усунення підстав для зупинення обігу акцій.

По-друге, проектом Закону України доповнено статтю 11 ЗУ № 448/96-ВР про відповідальність юридичних осіб за правопорушення на ринку цінних паперів у частині порушення послідовності етапів здійснення емісії цінних паперів та похідних (деривативів), передбаченої законом. Проектом пропонується встановити відповідальність за вищенаведених порушення у розмірі від тисячі до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а за ті самі дії, вчинені повторно протягом року, – у розмірі від п'яти до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

По-третьє, за рахунок внесення змін до ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV, встановлюється вимога забезпечення ведення бухгалтерського обліку емітентом цінних паперів лише шляхом введення до штату посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером. Відповідні зміни пропонується внести і до ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-IV. Також вищенаведений Закон доповнено визначенням посадових осіб емітента (крім випадків, коли емітентом є АРК або міські ради, а також держава в особі уповноважених нею органів). До посадових осіб емітента пропонується встановити вимоги наявності вищої освіти та стажу роботи не менше 3 років, а до бухгалтера (у разі створення бухгалтерської служби – головного бухгалтера) – наявність вищої економічної освіти та стажу роботи за фахом за основним місцем роботи не менше 3 років.

По-четверте, одним з найголовніших перетворень, що, на думку НРА «Рюрік», сприятиме поступовому «очищенню» ринку корпоративних облігацій від емітентів з низькою кредитоспроможністю, є зниження «планки» максимального обсягу випуску облігацій підприємств. Згідно чинної редакції ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок», юридична особа має право розміщувати облігації на суму, яка не перевищує трикратного розміру власного капіталу або розміру забезпечення, що надається їй з цією метою третіми особами. При цьому вимоги до третіх осіб, що надають забезпечення за випуском облігацій, не встановлені. Проектом передбачено встановлення обмеження суми розміщення облігацій у рамках розміру власного капіталу емітента та розміру забезпечення, що надається з цією метою третіми особами. При цьому НКЦПФР відмовлятиме у реєстрації випуску облігацій підприємств, якщо сумарна номінальна вартість облігацій підприємств, щодо яких прийнято рішення про емісію, разом із сумарною номінальною вартістю усіх непогашених облігацій емітента перевищує розмір його власного капіталу та розмір забезпечення, наданого юридичній особі з цією метою третіми особами.

Проектом передбачається встановлення вимоги, що надавати забезпечення виконання зобов'язань за випуском облігацій підприємств може лише юридична особа. При цьому розмір наданого забезпечення виконання зобов'язань за випуском облігацій підприємств, не може бути більшим розміру власного капіталу юридичної особи, яка надає таке забезпечення. Сумарний розмір забезпечень виконання зобов'язань за всіма випусками облігацій підприємств, наданих юридичною особою, не може перевищувати розміру власного капіталу такої юридичної особи. Юридичні особи, які надали забезпечення виконання зобов'язань за випуском облігацій підприємств, зобов'язані розкривати інформацію відповідно до вимог, в обсязі та строки, встановлені ЗУ «Про цінні папери та фондовий ринок» та нормативно-правовими актами НКЦПФР для емітентів.

РЕЗЮМЕ ПРОЕКТУ:

НКЦПФР доручено встановлювати ознаки фіктивності емітентів цінних паперів, зупиняти на термін до одного року обіг цінних паперів та похідних (деривативів) емітента, що відповідає ознакам фіктивності

Встановлено відповідальність юридичних осіб за правопорушення на ринку цінних паперів у частині порушення послідовності етапів здійснення емісії цінних паперів та похідних (деривативів), передбаченої законом

Встановлено вимогу забезпечення ведення бухгалтерського обліку емітентом цінних паперів лише шляхом введення до штату посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером

Передбачено встановлення обмеження суми розміщення облігацій підприємств у рамках розміру власного капіталу емітента та розміру забезпечення, що надається з цією метою третіми особами. Розмір наданого забезпечення виконання зобов'язань за випуском облігацій підприємств, не може бути більшим розміру власного капіталу юридичної особи, яка надає таке забезпечення

Розширено права НКЦПФР у частині здійснення перевірки достовірності відомостей, які містяться у документах, наданих для реєстрації випуску та проспекту емісії цінних паперів

Надано НКЦПФР права на вимогу проведення додаткової рейтингової оцінки емітентів та цінних паперів отримання рейтингової оцінки яких є обов'язковим відповідно до законодавства, додаткової аудиторської перевірки фінансової звітності та додаткової перевірки оцінки майна емітента

Встановлено заборону емітенту розпоряджатись коштами (майном), внесеними інвесторами в оплату цінних паперів, до дати реєстрації звіту про результати розміщення цінних паперів

НРА «Рюрік»

☎ 04053 Україна, м. Київ, вул. Артема 52а

+38 (044) 383 0476, +38 (044) 484 0053

e-mail: info@rurik.com.ua

www.rurik.com.ua

РЕЗЮМЕ ПРОЕКТУ:

НКЦПФР доручено встановлювати ознаки фіктивності емітентів цінних паперів, зупиняти на термін до одного року обіг цінних паперів та похідних (деривативів) емітента, що відповідає ознакам фіктивності

Встановлено відповідальність юридичних осіб за правопорушення на ринку цінних паперів у частині порушення послідовності етапів здійснення емісії цінних паперів та похідних (деривативів), передбаченої законом

Встановлено вимогу забезпечення ведення бухгалтерського обліку емітентом цінних паперів лише шляхом введення до штату посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером

Передбачено встановлення обмеження суми розміщення облігацій підприємств у рамках розміру власного капіталу емітента та розміру забезпечення, що надається з цією метою третіми особами. Розмір наданого забезпечення виконання зобов'язань за випуском облігацій підприємств, не може бути більшим розміру власного капіталу юридичної особи, яка надає таке забезпечення

Розширено права НКЦПФР у частині здійснення перевірки достовірності відомостей, які містяться у документах, наданих для реєстрації випуску та проспекту емісії цінних паперів

НКЦПФР надано права вимоги проведення додаткової рейтингової оцінки емітентів та цінних паперів, отримання рейтингової оцінки яких є обов'язковим відповідно до законодавства, а також додаткових аудиторської перевірки та експертної оцінки майна емітента

Встановлено заборону емітенту розпоряджатись коштами (майном), внесеними інвесторами в оплату цінних паперів, до дати реєстрації звіту про результати розміщення цінних паперів

НРА «Рюрік»

☎ 04053 Україна, м. Київ, вул. Артема 52а

+38 (044) 383 0476, +38 (044) 484 0053

e-mail: info@rurik.com.ua

www.rurik.com.ua

Логічним продовженням підвищення вимог до емітентів корпоративних облігацій є встановлення зобов'язання Емітента облігацій підприємств здійснити достроковий викуп облігацій, що також встановлюється Проектом, за заявою їх власника у разі настання щонайменше одного з наступних випадків: зменшення розміру власного капіталу менше його розміру, який був на момент реєстрації випуску цінних паперів емітента або особи, яка надала забезпечення виконання зобов'язань за випуском облігацій підприємств; порушення справи про банкрутство та/або прийняття рішення про припинення емітента облігацій підприємств або особи, яка надала забезпечення виконання зобов'язань за випуском облігацій підприємств.

По-п'яте, Проектом передбачається розширення прав Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у частині здійснення перевірки достовірності відомостей, які містяться у документах, наданих для реєстрації випуску та проспекту емісії цінних паперів. Згідно Проекту, НКЦПФР матиме право вимагати проведення, в порядку встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, додаткової аудиторської перевірки фінансової звітності за кошти емітента; вимагати проведення, в порядку встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, додаткової перевірки оцінки майна емітента, отримання якої відповідно до законодавства є обов'язковою на засадах незалежної оцінки, проведеної відповідно до законодавства про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність; вимагати проведення, в порядку встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, додаткової рейтингової оцінки емітентів та цінних паперів отримання рейтингової оцінки яких є обов'язковим відповідно до законодавства; витребувати додаткові документи, необхідні для перевірки достовірності відомостей, які містяться у документах, поданих для реєстрації випуску та проспекту емісії цінних паперів.

По-шосте, Проект вносить зміни до законодавства щодо встановлення вимоги до емітентів відкрити окремих рахунок в банківській установі, на який зараховуватимуться грошові кошти, отримані від інвесторів в цінні папери як плата за придбані цінні папери, під час закритого (приватного) та відкритого (публічного) розміщення цінних паперів. Також встановлено, що емітент не має права розпоряджатись коштами (майном), внесеними інвесторами в оплату цінних паперів, до дати реєстрації звіту про результати розміщення цінних паперів. У разі порушення емітентом вищенаведеної вимоги, НКЦПФР приймає рішення про визнання емісії цінних паперів відповідного випуску недійсною, а визнання емісії цінних паперів відповідного випуску недійсною є підставою для скасування реєстрації такого випуску цінних паперів.

Вищенаведені зміни, згідно Проекту, стосуються лише нових емісій, що відбудуться після вступу у силу Закону. Терміни та порядок приведення у відповідність встановленим вимогам для емітентів, що вже зареєстрували випуски цінних паперів та похідних (деривативів), Проектом не передбачено, але не виключена їх поява вже у остаточній редакції Закону.

НРА «Рюрік» підтримує законодавчі ініціативи НКЦПФР щодо підвищення вимог до емітентів цінних паперів, проте вважає, що встановлення запропонованих Проектом вимог стримуватиме відновлення первинного ринку, що зазнав суттєвого скорочення у порівнянні з докризовими масштабами. Поточний рік, як очікується, може стати роком суттєвого розширення первинного ринку корпоративних облігацій. Так, обсяг випусків корпоративних облігацій за 8 місяців 2011 року перевищив результат 2010 року майже у 2,3 рази. Проте варто відмітити, що кількість зареєстрованих випусків облігацій підприємств за 8 місяців 2011 року становила всього 124 випуски (127 у 2010 році, 240 у 2009 році, 912 у 2008 році), що зумовлено виходом на ринок лише крупних емітентів, переважно банків. Запропоновані вище зміни вимог до емітентів цінних паперів, на думку НРА «Рюрік», у більшій мірі стосуватимуться «дрібних» емітентів, що може обмежити розвиток ринку корпоративних бондів щонайменше у частині кількості зареєстрованих випусків, а можливо й вартісних обсягів. Однак встановлення вищенаведених вимог, на думку НРА «Рюрік», вплине і на найкрупніших учасників ринку – комерційні банки, що мають відносно невеликий обсяг власного капіталу порівняно з обсягом активів. Обмеження "кредитного плеча" до 1:1 зумовить відмову більшості бажаючих емітувати корпоративні облігації, враховуючи посилення вимог та витратності процесу. З іншої сторони, ринок зазнав суттєвого скорочення і за рахунок відсутності потенційних інвесторів у облігації підприємств внаслідок великої кількості дефолтів у кризові роки. Тому підвищення вимог до емітентів безумовно сприятиме зростанню захищеності інвесторів, а отже у довгостроковій перспективі сприятиме розвитку вітчизняного ринку цінних паперів.

Проте вищенаведені законодавчі ініціативи все ще залишаються в рамках законопроекту, що підлягає подальшому обговоренню та, можливо, доопрацюванню. НРА «Рюрік» буде відслідковувати ситуацію щодо затвердження цього законодавчого акту, що знайде своє відображення у наступних коментарях, присвячених змінам у нормативному регулюванні ринку цінних паперів України.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України (режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>).

Повна версія коментаря НРА «Рюрік» до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення вимог до емітентів цінних паперів» розміщена у вільному доступі на офіційному сайті Агентства (www.rurik.com.ua).

У випадку виникнення додаткових питань: відповідальний за випуск – директор з розвитку НРА «Рюрік», к.е.н. Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76; Відповідальний аналітик – Ніколаєнко Костянтин, тел. (044) 484-00-53 (вн. 117).